

Lise Öğrencilerinin Beden Eğitimi Ders Ortamlarındaki Tutkunluk Düzeylerinin İncelenmesi

Ahmet Şahin

(hawkahmet@gmail.com)

Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi, Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu

Özet

Bu araştırmanın amacı beden eğitimi ders ortamlarında lise öğrencilerin tutkunluk düzeylerinin bazı demografik değişkenlere göre incelenmesidir. Araştırmaya Burdur ilinde farklı okullarda beden eğitimi dersi almakta olan 117 kız, 184 erkek toplam 301 öğrenci ($X_{yaş} = 16,30 \pm 1,283$) gönüllü olarak katılmıştır. Araştırma verilerinin toplanması aşamasında "Tutkunluk Ölçeği" ve araştırmacı tarafından araştırma tasarımına uygun olarak hazırlanmış olan "Kişisel Bilgi Formu" kullanılmıştır. Bu araştırma kapsamında elde edilen verilerin analiz sürecinde, veriler incelenerek normal dağılım gösterdiği saptanmıştır. Araştırma desenine uygun olarak ve istatistiksel varsayımlar göz önüne alınarak, araştırmada betimsel istatistik yöntemleri ile bağımsız örneklerde t-testi yöntemlerinden yararlanılmıştır. Analizler SPSS paket programında yapılmış olup, araştırmada anlamlılık düzeyi $p < 0,05$ olarak belirlenmiştir. Sonuç olarak elde edilen bulgular paralelinde cinsiyet değişkeni açısından istatistiksel olarak hem uyumlu hem de takıntılı tutkunluk alt boyutlarında erkek öğrencilerin lehine farklılık gözlemlenmiştir. Ayrıca spor yapma durumu değişkenine göre ise spor yapan öğrenciler lehine uyumlu ve takıntılı tutkunluk düzeylerinin farklı olduğu gözlemlenmiştir.

Anahtar Kelimeler: Spor, Tutkunluk, Öğrenci

Examining The High School Students' Level Of Passion In Physical Education Course Environments

The aim of this study is to examine the level of passion of high school students according to some demographic variables in physical education course environments. A total of 301 students (117 female, 184 male) participated to this study voluntarily ($X_{age} = 16,30 \pm 1,283$) who are taking physical education lessons in different schools in Burdur. The "Attitude Scale" and the "Personal Information Form" prepared by the researcher in accordance with the research design were used during the collection of research datas. In the analysis process of the datas obtained in this study, it was determined that normal distribution was observed. According to the research design and considering statistical assumptions, descriptive statistical methods were used in the research and t-test methods were used in independent samples. Analyzes were made in SPSS package program and the level of significance in the study was determined as $p < 0,05$. In conclusion, in terms of gender variation in parallel to the findings, statistically significant differences were found in favor of male students in both compatible and obsessive passion subscales. Moreover, according to the variable of doing sport situation, it was observed that the levels of compatible and obsessive passion were different in favor of students doing sports.

Keywords: Sport, Passion, Student

Giriş

Tutku üzerine yapılan araştırmalar iki farklı tutkunluk türünün olduğunu belirtmektedir [1,2]. Tutkunluğun ikili (dualistik) modeli [3,4] tutkunluğu motivasyonel bir yapı olarak ele alır ve tutkunluğu, kişinin kimliği, değer verdiği, kendi kimliğine dahil ettiği ve ciddi bir şekilde zaman ve enerji harcadığı belirli bir etkinliğe karşı güçlü bir eğilim olarak tanımlar. İlk tip tutkunluk, uyumlu tutkunluktur. Uyumlu tutkunluk bir etkinliğin kişinin kimliğine özgürce dahil edildiği ve kişinin iradesellik ve maksatlılık duygusuyla faaliyete girdiği zaman ortaya çıkar. Uyumlu tutkunlukla, bireyin yaşamsal diğer tüm aktiviteleri ve kişinin kişisel değerleri bir biri ile uyumludur. İkinci tip tutkunluk ise, takıntılı tutkunluktur. Bir aktiviteyi sürdürmek için baskı altında hissetmeyi içerir ve bir aktivite, onunla bağlantılı dış veya iç olasılıklar nedeniyle gerçekleştirildiğinde ortaya çıkar. Takıntılı tutkuyula, kişi bir faaliyete girmeye içsel olarak zorlanır ve çoğu zaman diğer yaşam alanlarını ihmal etme pahasına birey tarafından yapılır. Tutkunluğun ikili modeline göre, çeşitli yaş grupları, cinsiyetler, kültürler ve faaliyet alanları üzerinde yapılan araştırmalar, uyumlu tutkunun genellikle bir tutkuyu sürdürürken olumlu psikolojik sonuçları ortaya koyduğu takıntılı tutkunun ise tipik olarak pozitif psikolojik sonuçlarla ilişkisiz olduğu bulmuştur [3,5].

Tutkunun İkili Modeli tutkuyu, sevdiği, önemli bulduğu ve önemli miktarda zaman ve enerji harcadığı, kendini tanımlayan bir faaliyete karşı güçlü bir eğilim olarak tanımlar. Bu model ayrıca iki farklı tutku türünün uyumlu ve takıntılı olduğunu öne sürmektedir[5]. Uyumlu tutku, sevdiği etkinliğe serbestçe girmek için güçlü bir arzuya işaret eder. Uyumlu tutkuyula, etkinlik bütünleşmiş bir benlik yapısının bir parçasıdır ve böyle bir durumda, kişinin kimliğinde önemli fakat aşırı bir alan yoktur [6]. Bu nedenle, uyumlu tutkunun, sadece katılım sırasında değil, aynı zamanda etkinlik katılımından sonra da uyarlanabilir sonuçlarla ilişkili olması beklenir. Diğer yandan, obsesif tutku, aktiviteye katılmaya yönelik kontrol edilemeyen bir dürtüyle ilgilidir. Aktivite kişinin kimliğinin bir parçası haline gelirken, obsesif bir tutkuya sahip olan bireyler, etkinliğin kişinin kimliğindeki aşırı güç alanını temsil ettiği tutkulu etkinliğe doğru ego-yatırımlı öz-yapılar geliştirmeye gelir. Sonuç olarak, obsesif tutkunun daha az adaptif sonuçlarla ilişkili olması beklenir[6].

Tutkulu aktiviteler sadece kısa süreli bir ilgiyi yansıtmaz. Tutkulu insanlar, tutkulu etkinliğe katılan önemli miktarda zaman ve enerji harcadıkları için insanların yaşamlarında merkezi bir konumdadırlar [Geçmişte yapılan araştırmalar ışığında, algılanan aktivite öneminin ve duygusal tutulumun efektif tahminlerin doğruluğundaki rolünü vurgulayan bir etkinliğe yönelik tutkunun bir etkisi olması önerilmiştir[7,8]. insanların duyuşsal tahminleri doğruluğu. Bu araştırmanın amacı, bu nedenle, bir etkinlik için duyuşsal tahminlerin doğruluğundaki uyumlu ve takıntılı tutkunun rolünü araştırmaktır. Spora katılımın uyumlu bir tutkuyula desteklendiği durumlarda, katılım eylemi, eylemi gerçekleştiren sporcunun kişisel değerleri ve hayatının diğer alanları ile tamamen uyumludur yani, "oynamak isterim, çünkü etkinlik yapmaktan hoşlandığım nitelikleri yansıtır" [4,9].

MATERYAL VE YÖNTEM

Araştırma Modeli

Araştırmada tarama modeli uygulanmıştır. Tarama modeli, iki ya da daha fazla değişken arasındaki birlikte değişimin ve/veya derecesini belirlemeyi amaçlayan araştırma modeli olarak tanımlanmaktadır [10]. Bu araştırmada, takım ve bireysel spor yapan sporcuların tutkunluk düzeylerinin incelenmesi amaçlanmıştır.

Araştırma Grubu

Araştırmaya Burdur ilinde farklı okullarda beden eğitimi dersi almakta olan 117 kız, 184 erkek toplam 301 öğrenci ($X_{yaş} = 16,30 \pm 1,283$) gönüllü olarak katılmıştır.

Tablo 1. Cinsiyet Dağılımına İlişkin Frekans Tablosu

	N	%
Kız	117	38,9
Erkek	184	61,1
Toplam	301	100,0

Tablo 1’de görüldüğü üzere, öğrencilerin demografik özelliklerinden cinsiyet değişkenine göre %38,9’u (n=117), erkek %46,1’i (n=184) şeklinde olduğu görülmektedir.

Tablo 2. Spor yapma Durumu Dağılımına İlişkin Frekans Tablosu

	N	%
Spor Yapan	109	36,21
Spor Yapmayan	192	63,79
Toplam	301	100,0

Tablo 2’de görüldüğü üzere, öğrencilerin demografik özelliklerinden spor yapma durumu değişkenine göre araştırmaya katılan öğrenci dağılımlarının %36,21’i (n=109) spor yapan, % 63,79’unun (n=192) ise spor yapmayan şeklinde olduğu görülmektedir

Veri Toplama Araçları

Bu araştırmada, araştırma amacına uygun olarak tutkunluk ölçeği ve araştırmacı tarafından araştırma tasarımına uygun olarak hazırlanmış olan Kişisel Bilgi Formu kullanılmıştır. Araştırmada kullanılan ölçme araçlarına ilişkin bilgiler aşağıda yer almaktadır.

Tutkunluk Ölçeği

Tutkunluk Ölçeği, Vallerand ve ark. (2003) tarafından ilgi duyulan ve katılımı sağlanan aktiviteye olan iki tip tutkunluğu (uyumlu tutkunluk ve takıntılı tutkunluk) belirlemek için geliştirilmiştir. Bu ölçek; kumar, oyun, internet kullanımı, dans, alış veriş ve spor gibi farklı aktivitelere olan tutkunluğu değerlendirmektedir. Tutkunluk ölçeği, uyumlu tutkunluk düzeyini belirlemek için altı ve takıntılı tutkunluk düzeyini belirlemek için 6 madde, bireylerin yaptıkları aktiviteye olan tutkunluk düzeyini belirlemek için de dört madde olmak üzere toplamda 16 maddeden oluşmaktadır ve 7’li Likert tipi ölçek kullanılarak değerlendirilmektedir. Türk kültürüne uyarlaması Keleş ve Aşçı (2013) tarafından yapılan Tutkunluk Ölçeği’nin Takıntılı tutkunluk alt boyutuna ait iç tutarlılık katsayısı 0.78, Uyumlu tutkunluk alt boyutuna ait iç tutarlılık katsayısı ise 0.83’tür.

Kişisel Bilgi Formu.

Araştırmanın amacına ulaşmak için araştırmacı tarafından hazırlanmış olan kişisel bilgi formu, sporculara ilişkin demografik bilgiler elde etmek üzere, cinsiyet, yaş, lisanslı olarak spor yapma durumu ve sınıfına ilişkin bilgileri elde etmek amacıyla hazırlanmıştır.

Verilerin Toplanması

Ölçek ve kişisel bilgi formu, amaçlı örnekleme yöntemi kullanılarak çalışmaya katılan Burdur ilinde farklı okullarda bulunan öğrencilere yüz yüze görüşme ile uygulanmıştır.

Verilerin Analizi

Bu araştırmada elde edilen verilerin analiz sürecinde veriler incelenerek normal dağılım gösterip göstermeme durumlarına göre araştırma desenine uygun olarak ve istatistiksel varsayımlar göz önüne alınarak [11], araştırmada betimsel istatistik yöntemleri ile bağımsız örneklerde t-testi yöntemlerinden yararlanılmıştır.

Bağımsız örneklerde t- Test; Verilerin normal dağılım göstermesi koşuluna bağlı olarak normal dağılım gözlenmesi durumunda, sporcuların demografik değişkenlerine göre zihinsel dayanıklılık düzeylerinin farklılaşma durumunun ortaya konması amacı ile kullanılmıştır. Analizler SPSS paket programında yapılmış olup, araştırmada anlamlılık düzeyi $p < 0.05$ olarak belirlenmiştir.

Tablo 1. Araştırma Verilerini Dağılımına İlişkin Kolmogorov-Smirnov Testi Sonuçları

		Takıntılı Tutkunluk	Uyumlu Tutkunluk
N		301	301
Normallik Parametreleri	Ort.	3,6550	4,1717
	S.S	1,56298	1,65621
Kolmogorov-Smirnov Z		1,218	,988
P		,103	,283

Kolmogorov-Smirnov test sonuçları incelendiğinde verilerin normal dağılım gösterdiği bu bağlamda da parametrik testlerin uygulanmasının uygun olacağı söylenebilir. Bu sonuçlar doğrultusunda araştırmanın amacına uygun olarak gerekli istatistiksel analizler gerçekleştirilmiştir.

BULGULAR

Tablo 2. Cinsiyet Değişkeni Açısından öğrencilerin Tutkunluk Düzeylerine İlişkin T Testi Tablosu

		N	Ort	S.s	t	p
Takıntılı Tutkunluk	Kız	11	3,0	1,55	-6,113	0,000
	Erkek	7	0	1,43		
Uyumlu Tutkunluk	Kız	18	4,0	1,43	-6,797	0,000
	Erkek	4	7	1,45		

Tablo 2 incelendiğinde cinsiyet değişkeni açısından araştırmaya katılan öğrencilerin takıntılı tutkunluk düzeyleri arasında istatistiksel anlamda bir farklılık gözlenmiştir ($p < 0,05$). Kız ve erkek puan ortalamaları incelendiğinde erkek (ort.= 4,07) kız (ort.= 3,00) daha fazla takıntılı tutkunluk düzeyine sahip oldukları görülmektedir.

Tablo 2 incelendiğinde cinsiyet değişkeni açısından araştırmaya katılan öğrencilerin uyumlu tutkunluk düzeyleri arasında istatistiksel anlamda bir farklılık gözlenmiştir ($p < 0,05$). Kız ve erkeklerin puan ortalamaları incelendiğinde erkeklerin (ort.= 4,65) kızlardan (ort.= 3,41) daha fazla uyumlu tutkunluk düzeyine sahip oldukları görülmektedir.

Tablo 3. Spor Yapma Değişkeni Açısından Öğrencilerin Tutkunluk Düzeylerine İlişkin T Testi Tablosu

		N	Or t.	Ss	t	p
Takıntılı Tutkunluk	Spor Yapan	10 9	4,5 855	1,44635	4,271	0,000
	Spor Yapmayan	19 2	3,5 165	1,53453		
Uyumlu Tutkunluk	Spor Yapan	10 9	5,3 590	1,66909	4,793	0,000
	Spor Yapmayan	19 2	3,9 949	1,58281		

Tablo 3 incelendiğinde spor yapma durumu değişkeni açısından araştırmaya katılan öğrencilerin takıntılı tutkunluk düzeyleri arasında istatistiksel anlamda bir farklılık gözlenmiştir ($p < 0,05$). Spor yapan ve yapmayan öğrencilerin puan ortalamaları incelendiğinde spor yapan öğrencilerin (ort.= 4,5855) spor yapmayan öğrencilerden (ort.= 3,5165) daha fazla takıntılı tutkunluk düzeyine sahip oldukları görülmektedir.

Tablo 3 incelendiğinde spor yapma durumu değişkeni açısından araştırmaya katılan öğrencilerin uyumlu tutkunluk düzeyleri arasında istatistiksel anlamda bir farklılık gözlenmiştir ($p < 0,05$). Spor yapan ve yapmayan öğrencilerin puan ortalamaları incelendiğinde spor yapan öğrencilerin (ort.= 4,5855) spor yapmayan öğrencilerden (ort.= 3,5165) daha fazla uyumlu tutkunluk düzeyine sahip oldukları görülmektedir.

TARTIŞMA VE SONUÇ

Araştırma tasarlandığı üzere Burdur ilinde bulunan ve aktif olarak spor hayatını devam ettiren sporculardan oluşmaktadır. Araştırmaya 117 kadın, 184 erkek toplam 301 sporcu gönüllü olarak katılmıştır. Kolmogorov-Smirnov test sonuçları incelendiğinde verilerin normal dağılım gösterdiği bu bağlamda da parametrik testlerin uygulanmasının uygun olacağı söylenebilir. Bu sonuçlar doğrultusunda araştırmanın amacına uygun olarak gerekli istatistiksel analizler gerçekleştirilmiştir.

Cinsiyet değişkeni açısından araştırmaya katılan öğrencilerin takıntılı tutkunluk düzeyleri arasında istatistiksel anlamda bir farklılık gözlenmiştir. Kız ve erkeklerin puan ortalamaları incelendiğinde erkeklerin kızlardan daha fazla takıntılı tutkunluk düzeyine sahip oldukları görülmektedir. Cinsiyet değişkeni açısından araştırmaya katılan öğrencilerin uyumlu tutkunluk düzeyleri arasında istatistiksel anlamda bir farklılık gözlenmiştir. Kız ve oğlan çocuklarının puan ortalamaları incelendiğinde erkek çocuklarının kız çocuklarından daha fazla uyumlu tutkunluk düzeyine sahip oldukları görülmektedir. İlgili alan yazın incelendiğinde Mageau ve ark. (2009) tarafından yapılan araştırma sonuçları bulgularımızla çelişmektedir. Mageau ve ark. (2009) yapmış oldukları araştırmada erkek ve kadınların tutkunluk düzeyinin farklılaşmadığını rapor etmişlerdir. Bir başka araştırmada ise Philippe ve ark. (2009) kadınların uyumlu tutkunluk düzeylerinin erkeklerden, erkek katılımcıların ise takıntılı tutkunluklarının kadın katılımcılardan istatistiksel olarak anlamlı düzeyde fazla olduğunu rapor etmişlerdir. Bu bağlamda Philippe ve ark. (2009) tarafından araştırma bulguları takıntılı tutkunluk alt boyutunda araştırmamızı destekler nitelikte iken uyumlu tutkunluk alt boyutuna ilişkin bulguları araştırma bulgularımızla çelişmektedir.

Spor yapma durumu değişkeni açısından araştırmaya katılan öğrencilerin takıntılı tutkunluk düzeyleri arasında istatistiksel anlamda bir farklılık gözlenmiştir. Spor yapan ve yapmayan öğrencilerin puan ortalamaları incelendiğinde spor yapan öğrencilerin spor yapmayan öğrencilerden daha fazla uyumlu ve takıntılı tutkunluk düzeyine sahip oldukları görülmektedir. Bayköse ve ark. (2017) tarafından belirtildiği üzere “*spora katılımın uyumlu bir tutkuyla desteklendiği durumlarda, katılım eylemi, eylemi gerçekleştiren sporunun kişisel değerleri ve hayatının diğer alanları ile tamamen uyumludur bir hal almaktadır*”. Bireyde “*oyunmak isterim, çünkü etkinlik yapmaktan hoşlandığım nitelikleri yansıtır*” düşüncesi hakim olmaktadır. Bu bilgi doğrultusunda spor yapan öğrencilerin spor yapmayanlara göre uyumlu tutkunluk düzeylerinin yüksek olmasına ilişkin bulgunun desteklendiği söylenebilir.

Sonuç olarak elde edilen bulgular paralelinde cinsiyet değişkeni açısından istatistiksel olarak hem uyumlu hem de takıntılı tutkunluk alt boyutlarında erkek öğrencilerin lehine farklılık gözlemlenmiştir. Ayrıca spor yapma durumu değişkenine göre ise spor yapan öğrenciler lehine uyumlu ve takıntılı tutkunluk düzeylerinin farklı olduğu gözlemlenmiştir. İlgili alan yazında da yer aldığı üzere araştırma bulgularımızla çelişen bulguların yer alması dolayısı ile cinsiyet değişkeni açısından istatistiksel farklılığa ilişkin bir söylemde bulunmanın yanlış olacağı düşünülmektedir. Bu konudaki araştırmaların artırılarak daha sonra elde edilen bilgiler üzerinden konuşmanın daha doğru olacağı düşünülmektedir. Ancak kendi örneklemimiz üzerinde istatistiksel bir farklılık olduğu söylenebilir. Spor yapma değişkeni açısından ise spor yapan öğrencilerin spor yapmayanlara göre istatistiksel olarak anlamlı düzeyde yüksek tutkunluğa sahip olması sporsal yeteneklerini geliştirmiş, spor yapma ya da yarışma kaygısını nispeten azaltmış olmalarından kaynaklanabileceği düşünülmektedir.

ÖNERİLER

Araştırmamız sonucunda elde edilen bu bilgilere paralel olarak öğrencilerde uyumlu ve takıntılı tutkunluğun farklılaşması durumu göz önüne alınarak bir yaklaşım gösterilmesi gerektiği düşünülmektedir. Ayrıca daha sonra tutkunluk konusunda yapılacak çalışmalarda araştırmacıların sporcularda diğer psikolojik özelliklerle ilişkisi incelenebilir.

KAYNAKLAR

- [1] Vallerand, R. J., Mageau, G. A., Elliot, A. J., Dumais, A., Demers, M.-A., & Rousseau, F. L. (2008). Passion and performance attainment in sport. *Psychology of Sport and Exercise*, 9, 373e392. <http://doi.org/10.1016/j.psychsport.2007.05.003>.
- [2] Vallerand, R. J., Salvy, S.-J., Mageau, G. A., Elliot, A. J., Denis, P. L., Grouzet, F. M. E., et al. (2007). On the role of passion in performance. *Journal of Personality*, 75, 505e533. <http://doi.org/10.1111/j.1467-6494.2007.00447.x>
- [3] Vallerand, R. J. (2015). *The psychology of passion: A dualistic model*. New York, NY: Oxford University Press.
- [4] Vallerand, R. J., Blanchard, C. M., Mageau, G. A., Koestner, R., Ratelle, C., Léonard, M., & Gagné, M. (2003). Les passions de l'ame: On obsessive and harmonious passion. *Journal of Personality and Social Psychology*, 85, 756–767
- [5] Vallerand, R. J. (2010). On passion for life activities: The dualistic model of passion. In M. P. Zanna (Ed.), *Advances in experimental social psychology* (pp. 97–193). New York, NY: Academic Press
- [6] Hodgins, H. S., & Knee, C. R. (2002). The integrating self and conscious experience. *Handbook of self-determination research*, 87-100.
- [7] Gilbert, D. T., Wilson, T. D., Pinel, E. C., Blumberg, S. J., & Wheatley, T. P. (1998). Immune neglect: A source of durability bias in affective forecasting. *Journal of Personality and Social Psychology*, 75, 617–638. doi:10.1037//0022-3514.75.3.617
- [8] Wilson, T. D., Wheatley, T., Meyers, J. M., Gilbert, D. T., & Axson, D. (2000). Focalism: A source of durability bias in affective forecasting. *Journal of Personality and Social Psychology*, 78, 821–836. doi:10.1037/0022-3514.78.5.821.
- [9] Bayköse, N., Yavuz, S. C., Keskin, P., & Kılınç, M. (2017). Sporcularda benlik saygısı ve tutkunluğun psikolojik sağlamlığı yordama da ki rolü: Bir yapısal eşitlik modeli uygulaması. *International Journal of Sport, Exercise & Training Sciences*, 3(4), 169-177.
- [10] Karasar, N. (2007). *Bilimsel Araştırma Yöntemi*. (17. Baskı), Nobel Yayın Dağıtım Ltd. Şti.: Ankara.
- [11] Alpar, R. (2010). *Spor, sağlık ve eğitim bilimlerinden örneklerle uygulamalı istatistik ve geçerlik-güvenirlilik*. Detay Yayıncılık.
- [12] Kelecek, S., & Aşçı, F. H. (2013). “Tutkunluk Ölçeği” nin Üniversite Sporcuları İçin Geçerlilik ve Güvenilirlik Çalışması. *Türkiye Klinikleri Spor Bilimleri*, 5(2).
- [13] Philippe FL, Vallerand RJ, Andrianarisoa J, Brunel P. (2009). Passion in referees: examining their affective and cognitive experiences in sport situations. *Journal of Sport & Exercise Psychology*, 31 (1), 77-96.
- [14] Mageau GA, Vallerand RJ, Charest J, Salvy S, Lacaille N, Boufford T, ve diğ. (2009). On the development of harmonious and obsessive passion: the role of autonomy support, activity specialization and identification in the activity. *Journal of Personality*, 77(3), 601-645